

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 7. nóvember 2019

Efni: Umsögn Ecommerce 2020 ApS um 223. mál á 150. löggjafarþingi.

Með tölvupósti dagsettu 18. október 2019 var óskað eftir umsögn Ecommerce 2020 ApS („Ecommerce“) um frumvarp til laga um breytingu á lögum um neytendalán, nr. 33/2013, með síðari breytingum (efling neytendaverndar o. fl.), 223. mál.

Ecommerce telur frumvarpið almennt ná því markmiði að auka neytendavernd. Þá er sérstaklega til bóta ákvæði þess efnis að Neytendastofa geti krafist lánveitendur um upplýsingar og gögn sem nauðsynleg þykja til að meta áhrif lánastarfsemi á fjármálamarkað og neytendur. Nauðsynlegt er að fylgst sé vel með aðilum er veita neytendalán og virkt aðhald sé með þeim.

Ecommerce gerir þó athugasemdir við 3. gr. frumvarpsins, sem felur í sér að neytanda sé ekki skylt að greiða heildarlántökukostnað láns brjóti lánið gegn „árlegri hlutfallstölu kostnaðar“, eins og hugtakið er skilgreint í 26. gr. laga nr. 33/2013 um neytendalán. Með öðrum orðum felur þetta ákvæði í sér að neytanda er einungis skylt í þessum tilvikum að greiða til baka höfuðstól lánsins sem um ræðir. Ber neytandanum samkvæmt frumvarpinu þannig ekki að greiða vexti, verðbætur eða annan kostnað sem tengist láninu sé kostnaður þess hærri en lög leyfa.

Neytendalán eru oft veitt án þess að veð liggja að baki láninu. Um er að ræða tiltölulega lágar fjárhæðir, sem oft eru greiddar til baka á skömmum tíma. Frumvarp þetta er sett til þess að sporna við starfsemi fyrirtækja sem hafa veitt svokölluð „smálán“, en Ecommerce er eitt þeirra fyrirtækja sem hefur veitt slík lán, m.a. til íslenskra neytenda. Kostnaður vegna slíkra lána, að teknu tilliti til þeirrar áhættu sem felst í að veita þau þrátt fyrir að lánshæfismat fari fram, er mikill fyrir lánveitanda. Þannig þurfa slík lán alltént að bera með sér kostnað fyrir neytandann sem er nærri hámarki árlegrar hlutfallstölu kostnaðar, ellegar væri enginn rekstrargrundvöllur fyrir veitingu lánsins. Það á ekki bara við um neytendalán Ecommerce, heldur einnig íslenskra samkeppnisaðila okkar.

Ýmis álitaefni eru uppi um hvernig túlka eigi heildarlántökukostnað og ljóst er að lán sem bera með sér kostnað, sem er nærri hámarki árlegrar hlutfallstölu kostnaðar, eru í hættu á því að brjóta gegn ákvæði 3. gr. frumvarpsins, án þess að nokkur ásetningur standi til þess. Í slíkum tilvikum skýtur skökku við að lánveitendum sé beinlínis refsað vegna slíkrar óvissu.

Sú staða kann t.d. að koma upp að lán fari lítillega fram úr hámarki árlegrar hlutfallstölu kostnaðar, t.d. tíu eða hundrað krónum fram yfir, og þá, ef frumvarpið er samþykkt í núverandi mynd, þyrfti neytandinn ekki að greiða krónu til baka umfram höfuðstól. Þetta gæti einnig gerst í tilfalli láns sem hefur verið veitt athugasemdalaust til lengri tíma til þúsunda neytenda. Í slíku

tilfelli gætu þúsundir neytenda krafist endurgreiðslu á öllum kostnaði er tengdust hinu umdeilda láni, jafnvel þótt þeir hafi einungis ofgreitt því sem nam örfáum krónum. Með þessu ákvæði er því reitt of hátt til höggs.

Almennt hefur verið litið svo á í íslenskum kröfurétti, að skuldari geti krafist endurgreiðslu á þeim kostnaði sem telst ólögmætur. Í kjölfar efnahagshrunsins á Íslandi féllu margir dómur um ólögmæti lána sem íslenskir bankar höfðu veitt neytendum. Í þeim tilvikum voru lánin endurreiknuð þannig að neytendur fengu endurgreitt það sem þeir höfðu ofgreitt. Ekki var farin sú leið, eins og lagt er til í þessu frumvarpi, að neytendum yrði gert heimilt að endurgreiða lánin án nokkurs kostnaðar. Slíkt hefði án vafa leitt til falls hinna nýstofnuðu banka, rétt eins og það myndi leiða til falls þess fjármálafyrirtækis á sviði neytendalána sem myndi lenda í því sama. Erfitt er að sjá að sú lagasetning sem hér er lögð til standist.

Ecommerce telur að gjalda þurfi varhug við því að 3. gr. frumvarpsins verði samþykkt í núverandi mynd. Efling neytendaverndar er verðugt markmið, sem félagið styður heilshugar, en gæta verður þess að ekki verði samþykkt í lög ákvæði sem torvela lögmæta lánastarfsemi. Með 3. gr. frumvarpsins er gengið lengra en nauðsyn er, enda eru til staðar heimildir sem taka á því vandamáli sem ákvæðinu er ætlað að ná til. Neytendastofa getur lagt sektir á þá aðila sem veita lán sem brjóta gegn hámarki árlegrar hlutfallstölu kostnaðar. Þá geta neytendur höfðað dómsmál gegn lánveitendum og krafist endurgreiðslu á ofgreiddu fé vegna ólögmætra lána.

Leggst því Ecommerce gegn 3. gr. frumvarpsins í núverandi mynd.

Virðingarfyllst,

Ondrej Smakal
frkstj. Ecommerce 2020 ApS